

A Győri Ítéltábla a dr.Faragó Péter ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr.Ádám Sándor ügyvéd által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Győri Törvényszék 2017. június 21. napján kelt P.20.333/2017/11. számú ítélete ellen az alperes részéről 13. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság kijavított ítéletének megfellebbeezett rendelkezését helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint a felperes és az alperes jogelődje, a ... Zrt. között 2009. március 5. napján .../09. számon CHF alapú kölcsönszerződés jött létre, amely alapján az alperes a felperes által megvásárolni kívánt Opel Corsa 1,2 COMFORT típusú, ... forgalmi rendszámú személygépkocsi vételárának finanszírozására 839.200,- Ft összegű kölcsönt nyújtott.

A szerződés biztosítására a felek 2009. március 5. napján az alperes javára a perbeli gépjárműre vételi jogot alapítottak, továbbá felfüggesztő feltétellel adásvételi szerződést is kötöttek. Az adásvételi szerződés hatályba lépését olyan jogerős bírósági vagy egyéb határozat hozatalához kötötték, amely alapján a felperessel szemben végrehajtás kezdeményezhető.

Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogát a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a felperes maradéktalanul nem teljesítette.

Az opciós szerződés 6. pontjában a felek az alperes javára alapított vételi jog biztosítására a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. A 7. pontban akként rendelkeztek, hogy az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a felperes a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben akár egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

A kölcsönszerződés részévé vált HIT/2006.05.31 számú Üzletszabályzat IV.7. pontja tartalmazta, hogy „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy a Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap”.

Az Üzletszabályzat VI.1. pontja szerint a felek abban állapodtak meg, hogy a felperes köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe az alperes javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak

biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet az alperes, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

Az Üzletszabályzat IV.9. pontja szerint „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni”.

Az Üzletszabályzat VI.3. pontja szerint „Amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a kölcsönbe vevő birtokába kerül, köteles azt haladéktalanul a hitelező részére értékküldeményként továbbítani.”

A XII.1. pont szerint: „A Hitelező jogosult az Üzletszabályzat módosítására. Az Üzletszabályzat módosítását annak hatálybalépése előtt legalább 15 nappal korábban ajánlott levélben megküldi a Kölcsönbevevőnek. Amennyiben a Kölcsönbevevő a fenti határidőn belül írásban nem nyilatkozik, az Üzletszabályzat módosítását a Hitelező a Kölcsönbevevő által elfogadottnak tekintheti. Az Üzletszabályzat módosítása a hatályba lépéstől kezdve vonatkozik a még le nem járt kölcsönszerződésekre.”

A felperes a módosított keresetében a HIT2006.05.31. jelű Üzletszabályzat IV.7., IV.9., VI.3., és XII.1. pontjai érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként pedig a kölcsönszerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte. Kérte továbbá az alperest kötelezni a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására.

Az alperes ellenkérelme a per megszüntetésére irányult.

Az elsőfokú bíróság a P.20.370/2016/13/I. számú végzésével a per tárgyalását az Üzletszabályzat XII. pontja érvénytelenségének megállapítása tekintetében elkülönítette, és e körben a pert megszüntette. Elutasította továbbá az alperes per megszüntetésére irányuló kérelmeit. A P.20.370/2016/13. számú ítéletében kötelezte az alperest a ... forgalmi rendszámú Opel Corsa típusú gépjármű törzskönyvének felperes részére történő kiadására. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte az alperest a felperes részére 25.200,- Ft perköltség 15 napon belül történő megfizetésére. Megállapította, hogy ezt meghaladóan a felek a költségeiket maguk viselik.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla a Pf.III.20.048/2017/4. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú eljárásban az alperes javára 60.000,- (hatvanezer) Ft, a felperes javára 10.000 (tízezer) Ft másodfokú költséget állapított meg.

A törvényszék a megismételt eljárás során hozott - a 12. számú végzésével kijavított - P.20.333/20017/11. számú ítéletével kötelezte az alperest a ... forgalmi rendszámú Opel Corsa típusú gépjármű törzskönyvének felperes részére történő kiadására. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül perköltség címén fizessen meg az alperes javára 200,- Ft-ot. Megállapította, hogy ezt meghaladóan a felek a költségeiket maguk viselik.

Indokolásában mindenekelőtt kifejtette, hogy a felek jogviszonyába az 1959. évi IV. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, továbbá a felperes által elfogadott HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzat rendelkezései az irányadóak.

A törvényszék kifejtette, hogy a A Ptk. 375. § (4) bekezdése szerint a vételi jogra a visszavásárlási jog szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 374. § (2) bekezdése szerint a visszavásárlási jogot legfeljebb

5 évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás semmis. Az egyedi kölcsönszerződéshez kapcsolódó opciós szerződés IV. pontja 5 évre kikötött vételi jogot tartalmaz, az üzletszabályzat IV.7. pontja - mivel az ennél hosszabb tartamú vételi jog kikötését tartalmazza - jogszabályba ütköző szerződéses rendelkezés.

Az opciós szerződés IV. pontjában megjelölt vételi jog a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolható, de legfeljebb addig, amíg a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönvevő maradéktalanul teljesítette.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a szerződéshez kapcsolódó üzletszabályzat IV.7. pontja a Ptk. 374. § (2) bekezdésében írt rendelkezések megkerülésére irányul azáltal, hogy a kölcsönbe vevő a hitelező felhívására az 5 év leteltét követően is ismét köteles három hónapos időtartamú vételi jogot engedni. Az üzletszabályzat IV.7. pontjának tisztességtelenségét közérdekű perben jogerős ítélet megállapította (Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.452/2007/3. szám), így az a jelen perben is érvénytelen.

A törvényszék álláspontja szerint a felek szerződéskötési szabadságába belefér az, hogy a szerződéses fizetési kötelezettség atipikus biztosítékként a törzskönyv birtokba tartásának jogát kikössék. A törzskönyv birtoklásának joga azonban a felek szerződésese jogviszonyába nem ilyen atipikus biztosítékként került kikötésre, hanem az alperes opciós jogát kívánták biztosítani, hiszen az üzletszabályzat rendelkezése szerint a vételi jog bejegyzésére tekintettel küldi meg a hatóság a törzskönyvet az alperes részére. Ez az alperesi jogosultság mint opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság az opciós jog megszűnésével együtt megszűnik.

Ezzel az állásponttal azonos véleményét fejtette ki a Kúria jelen perben is irányadó HIT2006.05.31. számú üzletszabályzat értelmezésével született Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítélete.

A Győri Ítéltábla Pf.III.20.010/2017. számú döntése ugyancsak megerősíti a fenti álláspontot és hivatkozik a Kúria Gfv.VII.30.069/2016/7. számú döntésére, mely szerint a kölcsönszerződésből, illetve a szerződés részévé vált általános szerződési feltételekből egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a törzskönyv birtokba tartásának joga önálló biztosítékkul szolgál. Egyértelmű a bírói gyakorlat abban, hogy önmagában annak rögzítése, hogy a hitelező a kölcsönszerződésből fakadó kölcsönvevői kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén köteles a gépjármű törzskönyvét az adós részére kiadni, nem minősül ilyen kikötésnek.

A kifejtett indokok alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek által kikötött opciós jog 2014. május 05. napján megszűnt, így az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokba tartására.

Az üzletszabályzat IV.7. pontjának tisztességtelensége tárgyában előterjesztett keresettel összefüggésben a törvényszék megállapította, hogy a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú határozatával ebben a kérdésben állást foglalt. A döntés tartalma utal arra hogy a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.007/2015/5. számú határozata jogerősen megállapította, hogy az opciós jog meghosszabbítására, valamint az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő kezdetére vonatkozó rendelkezések - a közérdekű perekbe született határozatok következtében, illetve kógens jogszabályi rendelkezés megkerülésére irányuló célzatukra figyelemmel - semmisek. Az elsőfokú bíróság e körben a felperes keresetének helyt adott és a tisztességtelen szerződési feltétel jogkövetkezményeként a felperes kereseti kérelmével egyezően a törzskönyv kiadásáról döntött.

A fentieket meghaladóan a keresetet alaptalannak ítélte.

Az alperes fellebbezésében a felperes keresetének részben helyt adó - az alperest a törzskönyv kiadására kötelező - ítéleti rendelkezés megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérte.

Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság hivatkozásával szemben az üzletszabályzat IV.9. pontjában foglalt kikötés az opción túli egyéb biztosíték, nem az opciót, hanem a kölcsönt biztosítja.

Nem vitás, hogy az üzletszabályzat IV.7. pontját az alperes nem alkalmazta, nem hívta fel a felperest, hogy öt év eltelte után ismételten engedjen vételi jogot. Ez is alátámasztja, hogy a törzskönyvet nem ezen üzletszabályzati pontra alapítva tartja az alperes magánál, így ennek esetleges semmissége sem eredményezheti a törzskönyv kiadására való kötelezést.

Az üzletszabályzat IV.9. pontja önálló, atipikus biztosítékot fogalmaz meg a hitelező javára. A rendeltetése annak lehetővé tétele, hogy az opciós szerződés megszűnése esetén is birtokában tarthassa a törzskönyvet mindaddig, amíg a kölcsönvevő az összes fizetési kötelezettségét nem teljesíti. A IV.9. pont rendelkezése akkor is hatályos és alkalmazandó, ha a kikötött opció időtartama már eltelt. A két rendelkezés között nincs olyan összefüggés, hogy a törzskönyv alperes általi birtokban tartása kizárólag az opció biztosítására szolgálna. Az üzletszabályzat VI.1. pontjából megállapítható, hogy a vételi jog biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat kötötték ki, nem pedig a törzskönyv birtokban tartását. A Győri Törvényszék hivatkozott 2.Pf.20.101/2017/4. számú határozata nem állapította meg a szerződési feltétel tisztességtelenségét, érvénytelenségét, ezeket ugyanis nem is vizsgálta, az üzletszabályzat IV.9. pontja ugyanis az opciótól független, önálló, atipikus biztosíték, így amennyiben a vizsgált szerződési feltételek érvénytelensége megállapítható is lenne, a törzskönyv kiadására ez akkor sem biztosít alapot.

Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el és azt az alábbiak szerint nem ítélte alaposnak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbíráláshoz szükséges körben feltárta, a megállapított tényállásból helyes jogkövetkeztetés levonásával határozott akként, hogy az alperes a törzskönyv kiadására köteles, a döntéssel az ítéltábla - indokaira is kiterjedően - egyetértett. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Helyesen minősítette alaptalannak az elsőfokú bíróság a törzskönyv opciós jogtól független visszatartására, mint önálló biztosítékra irányuló alperesi érvelést. Az csak akkor lehetett volna alapos, ha az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat rendelkezéseiből aggálytalanul megállapítható, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem csupán az opciós jog, vagy az azzal azonos célt szolgáló halasztott hatályú adásvétel, illetve az elidegenítési és terhelési tilalom - a továbbiakban, mint az Üzletszabályzat I/29. pontja szerinti elsődleges biztosítékok - érvényesíthetőségének biztosítására irányuló járulékos jellegű kikötés alapján illetve meg az alperest, hanem a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettség önálló biztosítékaként, s így az elsődleges biztosítékok megszűnése ellenére - mindaddig, amíg a kölcsön visszafizetésre nem kerül - jogosult marad a törzskönyv birtoklására.

Ehhez arra lett volna szükség, hogy a felek kifejezetten ebben állapodjanak meg. A régi Hpt. 210. § /1/ bekezdése értelmében irányadó kötelező alakszerűségi kellék - a rHpt. 210. § /2/ bekezdése szerint - kiterjed a szerződést biztosító mellékkötelezettségekre is, így a felek között az alperes által állított atipikus biztosítékra vonatkozó megállapodás csak a fenti alakszerűséget előíró rendelkezések megtartása mellett jöhetett volna létre érvényesen. Emiatt ezt az egyedi szerződésben vagy az Üzletszabályzatban egyértelműen és félreértésre alapot nem adó módon kellett volna az alperesnek megszövegeznie, mely körülmény hiánya a rPtk. 207. § (2) bekezdése értelmében a terhére esik.

Az Üzletszabályzat IV.9. pontja csupán az alperest terhelő kötelezettségként szabályozza azt, hogy az adós teljesítése esetén nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását, de nem tartalmazzanak a szerződések a felperesi oldal tekintetében olyan kötelezettségvállalást, hogy az opció lejártá ellenére is hozzájárul a törzskönyv alperes általi birtoklásához. Az Üzletszabályzat IV.9. és VI/1. pontja az opciós szerződéssel együtt vizsgálva is csak olyan tartalmú következtetésre ad alapot, hogy a

törzskönyv az opciós joggal összefüggésben - annak érvényesíthetősége érdekében - került az alperes birtokába, emiatt a törzskönyvvvel kapcsolatos rendelkezések osztják az elsődleges biztosítékok sorsát.

Az alperesnek valóban érdekében állt volna az, hogy a kölcsön hosszabb futamidejére figyelemmel (7 év), rendelkezésére álljon az elsődleges biztosítékokon túlnyúló biztosíték is, figyelemmel arra, hogy a vételi jog legfeljebb 5 éves időtartamra köthető ki érvényesen. Az alperes azonban, ha volt is önálló biztosíték kikötésére irányuló szándéka, azt nem tartotta fontosnak egyértelműen kifejezésre juttatni, aminek az is magyarázata lehet, hogy az Üzletszabályzat IV.7. pontja alapján abban bízott, hogy az opció ismétlésével akár a kölcsön futamidején túl is élhet vételi jogával. A HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzat IV.7. pontja azonban a felek jogviszonyában nem alkalmazható, mert az alperes egy másik - tartalmilag azonos - Üzletszabályzata e rendelkezése vonatkozásában közérdekű kereset alapján a bíróság már megállapította a rendelkezés tisztességtelenségét.

Az ugyancsak 2009. március 5. napján aláírt adásvételi szerződés 5. pontja értelmében a felek megállapodtak abban, hogy a gépjármű tulajdonjoga a szerződés hatálybalépésének napján, a gépjármű törzskönyvének hitelező általi birtokbavételével száll át a hitelezőre oly módon, hogy az eddigi biztosítékként őrzött törzskönyv tekintetében a letéti őrzés megszűnik, és azt a hitelező saját tulajdonjogának nyilvántartásba vételéhez jogosult felhasználni. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az alperes vételi joga a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével megszűnt, a halasztott hatályú adásvételi szerződés pedig hatálytalan.

A HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzat IV.7. pontja tisztességtelenségének közérdekű perben történő kimondására tekintettel az 5 éven túlnyúló részében az azonos funkciójú adásvételi szerződés hatályba lépésére vonatkozó kikötés sem tekinthető érvényesnek, tartalma szerint ez is a régi Ptk. 374. § /2/ bekezdése megkerülésére irányul.

A törzskönyv birtokban tartására vonatkozó jog elsődleges biztosítékoktól független, önálló biztosítékként történő kikötése az írásban létrejött szerződés rendelkezései alapján nem állapítható meg. A járulékos jellegű jog pedig osztja az elsődleges biztosítékok sorsát, melyek megszűnte folytán (az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő letelt, illetve az adásvételi szerződés is hatálytalan) a törzskönyv további birtoklására vonatkozó jogot az alperesnek nem biztosít.

Az ítéletábra a fentiek mellett utal arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében is felhívott - a fentiekkel azonos következtetést tartalmazó - Kúriai döntés időközben BH2017.13. szám alatt közzétételre került.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeinek viselésére köteles. A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, erre figyelemmel az ítéletábra mellőzte az alperesnek a felperes javára másodfokú eljárási költség megfizetésére kötelezését.

Győr, 2017. november 20.

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó